

ДО
ОМБУДСМАНА НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Г-н ГИНЬО ГАНЕВ

ОТНОСНО: ТАКСА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ОМБУДСМАН,

Нормативните документи, регламентиращи реда за определяне на такса битови отпадъци, нарушават правата на гражданите, създават условия за нееднакво третиране на граждани и юридически лица и не са в съответствие с конституционните принципи за равенство и справедливост.

Основанието за определяне на такса битови отпадъци се съдържа в Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ), а специалният закон, регулиращ дейността по екологосъобразното третиране на отпадъците, е Законът за управление на отпадъците (ЗУО).

§1 от Допълнителните разпоредби на ЗУО определя „битовите отпадъци” като получени в резултат на жизнената дейност на хората по домовете, в административни, социални, обществени сгради и търговски обекти, за разлика от "производствените отпадъци", които се образуват в резултат на промишлената дейност на физическите и юридическите лица. Относно финансирането на дейността по управление на отпадъците, в ЗУО е транспониран принципът на европейското законодателство „замърсителят плаща”. Същият принцип се съдържа в чл. 3 т. 6 от Закона за опазване на околната среда.

Чл. 7 от ЗМДТ разпорежда местните такси да се определят въз основа на материално-техническите и административните разходи по предоставянето на услугата. Това е всеобщ принцип при определяне на таксата като цена на услуга и той се отнася до всеки потребител на услугите, предлагани от държавната и общинска администрация. Чл. 67 от същия закон постановява: „Чл. 67 (1) Размерът на таксата се определя в левове според количеството на битовите отпадъци. (2) Когато не може да се установи количеството на битовите отпадъци по ал. 1, размерът на таксата се определя в левове на ползвател или пропорционално върху основа, определена от общинския съвет”.

С оглед на тази законова разпоредба не е предоставено правото на свободен избор на общинските съвети относно приложимите методи за определяне на такса битови отпадъци. Законът категорично разпорежда само при невъзможност за определяне на количеството да бъде определена такса в левове на ползвател или основа, върху която пропорционално да бъде определена таксата.

Известно е, че общинските съвети приемат като „основа” за определяне на таксата данъчната оценка на имотите, без да обосновават в какво се състои невъзможността за определяне на количеството отпадъци. Това не само противоречи на чл. 67 от ЗМТД, но по съдържание трансформира таксата във втори данък върху недвижимите имоти, какъвто е предвиден в чл.1 ал. 1 т.1 от същия закон. Нито един общински съвет не използва и законовата възможност за определяне на таксата в левове на ползвател. Единната практика на общинските съвети при определяне на този вид цена на услуга наподобява картелно споразумение за цени, което е забранено от българското и европейско антимонополно законодателство.

Приетата за основа данъчната оценка на имотите създава условия за съществени деформации при определяне размера на такса „битови отпадъци”.

Тя не е обвързана с разходите по предоставяне на услугата, съобразно изискването на чл. 7 от ЗМДТ. Не се отчита броят на живеещите в едно жилище, като сериозен индикатор за количеството генерирани битови отпадъци, за разлика от данъчната оценка. При определяне и събиране на таксата е без значение обстоятелството дали имотът е застроен, дали е налице фактическото му ползване и, съответно – има ли генерирани битови отпадъци, свързани с имота. Наблюдават се и големи разлики в размера на такса „битови отпадъци”, които плащат предприятия, осъществяващи дейност в един и същи сектор на икономиката.

В неравноправно положение са поставени гражданите и бизнесът. Ежегодно общинските съвети определят различни по размер промили върху данъчната оценка на имотите за граждани и предприятия, като по този начин смесват понятията „битови” и „производствени отпадъци”. Така например, Столичен общински съвет с решение № 34 от 29.01.2009 г. определя за настоящата година размер на таксата за сметосъбиране, сметоизвозване, обезвреждане в депа и поддържане чистотата на териториите 12‰ върху отчетната стойност на нежилищните имоти на предприятията и 1.6‰ върху данъчната оценка на имотите на гражданите. Аналогични са решенията и на останалите общински съвети в страната, въпреки че основание за диференциация на таксите според ползвателя на услугата не се съдържа в закона.

При този начин на определяне на такса „битови отпадъци” не се прилага принципът на европейското екологично право „замърсителят плаща”. Напълно пренебрегнати са принципите на ЗУО като основен закон в областта на управление на отпадъците за създаване на пазарни стимули за намаляване количеството отпадъци и оптимизиране на дейността по събирането им. Липсата на прозрачност и отчетност при определяне на такса „битови отпадъци” създават условия за неясни правила при осъществяване на дейностите по управление на отпадъците. Гражданите и бизнесът са натоварени с прекомерно високи такси, без да получават адекватна по качество услуга.

Българската стопанска камара – съюз на българския бизнес (БСК) многократно е отправяла предложения до компетентните органи за преустановяване на порочната и несправедлива практика по определяне на таксата за битови отпадъци. С писмо от 15.01.2009 г. до министър-председателя сме отправили конкретни предложения за промени в ЗМДТ, осигуряващо определяне на таксите на пазарен принцип, свързано с количеството генерирани битови отпадъци, каквато е практиката във всички страни-членки на ЕС. Аналогични предложения сме отправяли в предходните години и до Бюджетната комисия при НС, МС и МОСВ. Получихме принципна подкрепа от МОСВ и народни представители, без обаче да последват конкретни действия за промяна на законодателството. С жалба на БСК през 2006 г. безуспешно бяха атакувани пред ВАС

текстове на Наредбата за определяне и администриране на местни такси и цени на услуги предоставяни от Столична община.

По този начин проблемът остава нерешен, а от началото на настоящата година с повишаването на данъчната оценка на имотите с 50%, се задълбочава изключително много.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ОМБУДСМАН,

Установеният в законовите и подзаконовни нормативни актове ред за определяне размера на такса „битови отпадъци“ е не само несправедлив и нарушаващ правата на гражданите, но и противоконституционен.

Текстът на чл. 67 ал. 2, от ЗМДТ в частта, в която дава възможност общинските съвети да определят основа, върху която пропорционално допълнително да определят размера на такса „битови отпадъци“, противоречи на изменения през 2007 г. чл. 141 ал. 4 от Конституцията на РБ (КРБ) (обн.ДВ12/ 2007г.), съгласно който „общинският съвет определя размера на местните такси по ред, определен със закон.“

Изменението на КРБ изисква в закона да се съдържа единна основа или друг изчерпателно уреден задължителен за всички общини ред, при спазването на който общинските съвети да определят само размера на таксите в зависимост от специфичните местни условия.

Чл. 67 ал.2 от ЗМДТ не е съобразен с новата редакция на чл. 141 ал.4 от КРБ, тъй като не съдържа изчерпателна регламентация на реда за определяне на таксите а делегира права на общинските съвети да определят реда – възможност, каквато вече не се съдържа в КРБ.

Ето защо Ви молим да упражните правомощията си по чл. 150 ал. 3 от КРБ във връзка с чл. 19 т. 7 от Закона за омбудсмана и сезирате Конституционния съд за установяване противоконституционността на чл. 67 ал.2 от Закона за местните данъци и такси.

С уважение,

ПРЕДСЕДАТЕЛ: /П/ Божидар Данев